

Gör det själv - Knutfogade odlingslådor

Tycker du det är roligt med enklare snickeri så kan du enkelt göra egna knutfogade odlingslådor i den storlek du vill

Lämpligt virkes mått

Brädmått 22x145 mm (= fullhöjd) kombinerat med brädmått 22x70 mm (= halvhöjd)

Brädmått 22x195 mm (= fullhöjd) kombinerat med brädmått 22x95 mm (= halvhöjd)

Du kan naturligtvis använda andra mått

Grövre virke ger längre livslängd. Ek, lärk och tryckimpregnerat trä har alla längre livslängd.

Hur stor odlingslåda vill du ha?

Utgå antingen från yttermått om du skall få plats inom en viss yta eller innermått om du vill ha en viss odlingsyta. Om du utgår från yttermåtten och räknar bort knuten så blir innermåtten 20 cm mindre på längd och bredd. Om du utgår från innermått så blir yttermåtten 20 cm större.

Dvs om yttermåtten skall vara 80 cm så blir innermåtten 60 cm och om innermåtten skall vara på 70 cm så blir yttermått på 90 cm.

Höjd

Nästa steg är att bestämma höjden på lådan.

Jag föredrar att utgå från brädor som har måtten 22x195 mm (ett vanligt standardmått) kombinerat med halvhöjdbrädor som är 22x95mm, men även 22x145mm kombinerat med 22x70mm fungerar bra. Vill du ha en högre låda så kan du öka höjden i genom att lägga till 2 helhöjdsbrädor åt gången. För brädor med bredd 195 mm blir det 97 mm per extra varv (två styck) helhöjdsbrädor.

Lämplig höjd beror på om lådan står på grävd jord eller på odlingsduk eller ett hårt underlag, samt naturligtvis vad du skall odla. Sallad behöver inte mycket djup, men sparris gör det.

Odlingslådans delar

Enklaste lådan har:

- 2 halvhöjds "startbrädor"
- 2 fullhöjdbrädor
- 2 halvhöjds "avslutningsbrädor"

Vill du bygga högre så ökar du med 2 helhöjdsbrädor (ökar en halvhöjd) åt gången tills du är nöjd.

Tips: Om du vill ha en rektangulär låda bör första lagret fullhöjdsbrädor vara på långsidan.

Räkna ut och mäta upp brädornas längd

Lådans yttermått:

Bestäm det yttermått (a) du vill ha.

Utgår du från innermått så räknar du ut yttermåtten enligt $(\text{innermått } (c) + 200 \text{ mm } (d) = \text{yttermått } (a))$.

Mät upp yttermåtten (längden) på brädan, använd vinkelhake och dra en linje vinkelrätt över brädan.

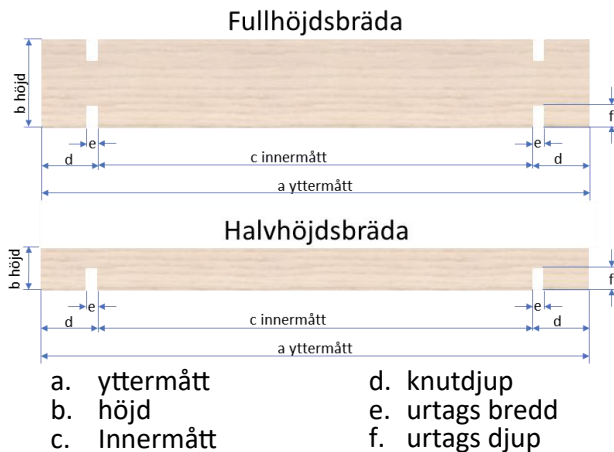
Mät därefter ut knutens innerkant till 100 mm från brädans ändar (d måttet) och dra ett vinkelrätt streck med vinkelhake.

Såga brädorna

Verktyg: tumstock, vinkelhake, penna, hammare, stämjärn samt fogsvars (såg). Obs! många fogsvars har inbyggd vinkelhake.

Mät och märk brädor: tumstock, vinkelhake, penna. Mät upp längden för brädorna och markera var dessa ska kapas. Använd vinkelhaken för att få kaplinjerna i rät vinkel. **Såga brädor:** såg. Lägg upp brädorna, i ett bekvämt läge, och såga efter linjerna och repetera tills du har sågat alla brädor.

Mått

Räkna ut urtagens mått:

Vart urtags bredd (e) skall vara brädans tjocklek + 3 mm. Använd vinkelhaken för att märka urtaget.

Höjden/djupet (f) skall vara en fjärdedel av fullhöjdsbrädans bredd + 2 mm, detta både på fullhöjdsbrädor och halvhöjdsbrädor.

Om fullhöjdsbrädans bredd är 195 mm blir urtagets djup 50 mm.

Mät och märk ut urtag: tumstock, vinkelhake, penna.

Mät upp och markera alla urtag, placering samt bredd och djup.

Använd vinkelhaken för att få kaplinjer i rät vinkel samt linjera under och över urtag på fullhöjdsbrädorna.

alla

Såga urtag: såg

Lägg upp brädorna, i ett bekvämt läge, och såga efter linjerna. Kolla så du sågat djupt nog på båda sidorna av brädan.

Öppna urtagen: hammare och stämjärn

För att "öppna" urtaget används stämjärn och hammare. Lägg upp brädan, i ett bekvämt läge med trä under urtaget. Sätt stämjärnet på linjen och använd hammaren, 2-3 slag från var sida.

Hantering av verktyg

Tänk på att sågar är vassa.

Var försiktig både med dig själv och det du använder som stöd vid sågningen.

Se alltid till att vassa verktyg, till exempel såg och stämjärn, är utom räckhåll för barn.

1) Här syns de 2 halvhöjds "startbrädorna", de två fullhöjdsbrädorna samt de två halvhöjds "avslutningsbrädor".

3) De två halvhöjds "avslutningsbrädor" är nu på plats och lådan är klar.

2) De två halvhöjds "startbrädorna" är på plats och sammansatta med de två helhöjdsbrädorna.

4) Högre låda? Ta bort "avslutningsbrädorna" och öka antalet fullhöjdsbrädor, två i taget. Detta ökar höjden i halvsteg. Sätt halvhöjds-brädor på plats igen.

